

En provokerende gave til Danmark

MICHAEL stolte | 14. januar 2012

Kjeld Hansens første bind af storværket "Folk & Fortællinger fra Det Tabte Land" er en guldgrube for alle med interesse i det danske landskabs udvikling

Det var H.C. Ørsted, der opfandt betegnelsen "ildsjæl" om en person, i hvis sind der synes at brænde en flammende ild i kampen for en sag. Journalisten Kjeld Hansen (f. 1947) har for længst slået sit navn fast som en af Danmarks glødende ildsjæle. Som naturforkæmper og dokumentarist er han grundig og myreflittig, hvilket i 2008 manifesterede sig i bogen "Det Tabte Land", som over 847 sider beskrev landvindingens konsekvenser for Danmarks natur.

"Det Tabte Land" fik begejstrede anmeldelser og blev hurtigt en bragende succes. Bogen blev blandt andet hædret med Dansk Forfatterforenings fagbogspris.

Siden har ildsjælen knoklet dag og nat for at dokumentere alle historier og detaljer bag ikke mindre end 361 tørlagte søer, fjorde og vige over hele Danmark. Og samtidig har han indsamlet dokumentation om en stor del af de genskabte eller nyskabte søer, der er kommet til gennem de seneste 40 år.

På den måde er "Det Tabte Land" blevet fulgt op løbende på nettet (www.dettabeland.dk). Men ikke nok med det. Den grundige opfølgning kommer også i bogform i to statelige bind på tilsammen 1600 sider. Første bind, som omhandler Jylland, foreligger nu som en mægtig bog med smudsomslag og en vægt på tre kilo.

183 historiske steder beskrives og illustreres fyldigt med billeder og kort i det voluminøse bind på 832 sider. Hvordan så områderne ud, før vandet forsvandt? Hvorfor og hvordan forsvandt vandet? Hvem var folkene bag? Hvad mente folk på egnen? Hvad mente offentlighed og politikere? Hvad var der af rævekager (hvis der altså blev bagt nogen)? Og hvordan ser stedet ud i dag?

I sagens natur er der lidt "telefonbog" over udgivelsen. Det er et systematisk opslagsværk, som nok kun få vil læse fra ende til anden. De fleste vil nøjes med at plukke de steder ud, man kender personligt, eller som har interesse, fordi de findes i nabolaget. For enkelte, der som jeg er interesseret i hele det danske landskabs historiske udvikling, er bogen imidlertid en guldgrube fra start til slut.

Kjeld Hansen har ikke bare været umådeligt flittig. Han har også gjort sig megen umage med tekst og illustrationer. Sproget flyder let og levende gennem hele værket, så læsningen er en fornøjelse. Man lader sig rive med, og de mange fine illustrationer og kort gør fornøjelsen endnu større. Desværre mangler der et oversigtskort over Danmark, så man kan få et overblik over, hvor i landet de omtalte steder findes. Det er ærgerligt. Kortet bør bringes i et eventuelt genoptryk og naturligvis på projektets hjemmeside.

Men tilbage til teksterne. Følgende eksempel, om det nye kunstige vådområde bag det fremskudte dige ved Tønder, er typisk:

"Da den politiske beslutning om at investere i et nyt, fremskudt dige var til heftig debat i slutningen af 1970'erne, bedyrede de lokale landboforeninger, at det hele drejede sig om Sønderjyllands sikkerhed mod fremtidige stormfloder.

Forargede landmænd og lokale politikere afviste alle beskyldninger

om skjult landvinding for statens penge som ondsindet snak, men uofficielt glædede landmændene sig da til at få 1150 hektar billig landvindingsjord i den nye Margrethe Kog.

Sådan kom det ikke til gå.

I dag kan alle glæde sig over, at Danmark slap for endnu mere overflødig landbrugsjord. Århundredets største natureksperiment gav os i stedet en femstjernet fuglelokalitet af international betydning."

Sproget er fængslende og fuld af kant: Hefrig debat. Forargede landmænd. Lokale politikere afviste alle beskyldninger. Ondsindet snak. Uofficielt glædede landmændene sig da til at få 1150 ha billig landvindingsjord. Overflødig landbrugsjord.

Samtidig glemmer forfatteren i fortællingen om det fremskudte dige den meget væsentlige historie, at de store arealer bag Margrethe Kog (Tøndermarsken, som blev fredet af staten ved lov i 1987), siden har mistet næsten alle sine ynglende vadefugle på trods af fredningen og investeringer på op mod 100 millioner gode skattekroner i forvaltningen af arealet. Den sag (som forfatteren i øvrigt har skrevet udmærket om i 2001) kunne nok have været en note værd!

Som glødende ildsjæl har Kjeld Hansen med sin stil tændt mange brande på den danske debatscene om natur og miljø, og det er en offentlig hemmelighed, at han betragtes som persona non grata i mange kredse. Det er mere end ærgerligt, når man sidder med den tunge og velskabte førstefødte af tvillingeparret "Folk & Fortællinger fra Det Tabte Land" i hænderne.

For det er et uhyre grundigt, nyttigt og påkrævet værk. Ganske nøgternt må man konstatere, at en meget stor del af disse landvindingsprojekter aldrig burde have været gennemført, eller at områderne i dag ikke længere kan svare sig at opdyrke, fordi jorden har sat sig, og samfundet har forandret sig. Naturgenopretningen er i gang flere steder, og der er mere undervejs.

"Folk & Fortællinger fra Det Tabte Land" er midt i denne proces intet mindre end en gave til Danmark og til alle, det forstår at tage konstruktivt imod det imponerende værk. Min anbefaling er, at alle med interesse for det danske landskabs fremtid tager sig tid at nærstudere det vægtige og vigtige værk grundigt og bruger det godt, så vi får gavn af den enestående flid, Kjeld Hansen har lagt i sagen.

Brug værket konstruktivt! Og se bort fra, at forfatteren med sin stil gang på gang er kommet til at jukke både lodsejere og naturforkæmpere gevaldigt over tæerne. Det er en detalje.

kultur@k.dk

FACEBOOK: [Bliv ven med Kristeligt Dagblad](#)

Prøv Kristeligt Dagblad gratis i 4 uger

- Nyhederne, som ingen andre fortæller om
- Kvalitetsjournalistik med indsigt og dybde
- En avis, der går bag om nyhederne

Prøv os i 4 uger – gratis og uforpligtende

Telefonnr.

Bestil

